

Η Αυγή

Της Κυριακής

**5 ΣΕΛΙΔΕΣ
ΑΦΙΕΡΩΜΑ****ΦΟΡΟΙ - ΑΤΑ: Ο
Κ. ΣΗΜΙΤΗΣ ΦΕΥΓΕΙ
Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΝΕΙ**Τι δίνουν και τι παίρνουν. Αντιδράσεις
μισθωτών, αγροτών, επιχειρηματιών
Σελίδες 11, 12, 13, 14, 15

ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΠΙΕΖΟΥΝ ΓΙΑ ΕΚΛΟΓΕΣ

ΤΟ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ των πρόωρων εκλογών την άνοιξη, απασχολεί πολύ σοβαρά πλέον την κυβέρνηση και τον πρωθυπουργό, μετά την καρατόμηση του υπουργού Εθνικής Οικονομίας κ. Κ. Σημίτη. Υψηλά ιστάμενα στελέχη της κυβέρνησης, υποβάλλουν εισηγήσεις προς τον κ. Παπανδρέου να προχωρήσει σε εκλογές την άνοιξη. Μεταξύ των στελεχών που έχουν προσχωρήσει στην άποψη της πρόωρης προσφυγής στις κάλπες, συμπεριλαμβάνονται οι Μ. Κουτσόγιωργας, Α. Λιβάνης, Γ. Γεννηματάς, καθώς και οι Α. Τσοχατζόπουλος και Γ. Αλευράς. Η απομάκρυνση του Κ. Σημίτη, ο οποίος ήταν αντίθετος με τη διεξαγωγή πρόωρων εκλο-

γών, άνοιξε το δρόμο για εκλογές την άνοιξη. Στα επιχειρήματα, που επικαλούνται οι εισηγητές των πρόωρων εκλογών, περιλαμβάνεται και η εκτίμηση ότι ο πληθωρισμός στα μέσα και προς το τέλος του 1988 θα έχει πάρει τέτοιο ύψος που θα καθιστά απαγορευτική κάθε σκέψη για εκλογές. Ήδη ο Μ. Κουτσόγιωργας επεξεργάζεται σύστημα εκλογικού νόμου δύο γύρων και με «όριο ασφαλείας» 3%. Στο Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ υπάρχει ακόμα αμφιταλάντευση ως προς το χρόνο διεξαγωγής των εκλογών. Ο κ. Παπανδρέου παρά το γεγονός ότι δεν έχει καταλήξει σε οριστικές αποφάσεις, δεν θέλει ν' αποκλείσει το ενδεχόμενο των εκλογών την άνοιξη. (Ρεπορτάζ του Απ. Αποστολόπουλου στη σελίδα 4)

**ΠΕΡΕΣΤΡΟΪΚΑ
ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΑΡΙΣΤΕΡΑ**Ο Αλεσάντρο Νάτα μιλάει για τον Μ.
Γκορμπατσόφ
Σελίδα 9**ΔΙΠΛΟΘΕΣΙΤΕΣ,
ΤΟΜΠΡΑΣ ΚΑΙ
ΑΛΛΟΙ ΔΙΟΙΚΗΤΕΣ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ**

Σελίδα 3

**ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΜΟΣ
Ή ΠΑΡΑΜΟΝΗ**Μια πρόταση για τους Έλληνες της Αλ-
βανίας
Σελίδα 10**ΑΝΑΔΑΣΩΣΗ
Ή «ΑΝΑΠΛΑΣΗ»;**Το πραγματικό δίλημμα για Τουρκοβού-
νια - Βεΐκου είναι: δάσος ή τσιμέντο;
Σελίδα 16**Ο Μ. ΖΑΧΑΡΙΑΣ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ**

Σελίδα 19

**ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΚΑΙ
ΑΠΡΟΚΑΤΑΛΗΠΤΑ**Του Σοφιανού Χρυσόστομίδη
Σελίδα 4

Ελεύθερα και απροκατάληπτα Ψευδαισθήσεις...

Του ΣΟΦΙΑΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΗ

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ έχει δικαίο ο πρωθυπουργός όταν λέει ότι το ΠΑΣΟΚ «έμεινε από εφημερίδες» (όπως λέμε: «Έμεινε από γκάσι...») και ότι «οι πάντες μας πολεμούν, μας χλευάζουν»... Αν διαφωνείτε, δεν έχετε παρά να ρίξετε μια ματιά στους τίτλους του συντηρητικού και του φιλοκυβερνητικού Τύπου, με αφορμή την «παραίτηση» Σημίτη. Και καλά οι εφημερίδες που πρόσκεινται στην «επάρaton» και που κυκλοφόρησαν στο μείνάνι με τίτλους-πανό που έλεγαν «Καφενείον η Ελλάς» ή «Θέατρο σκιών η κυβέρνηση». Αλλά να εκπέμπουν, στο ίδιο μήκος κύματος, ακόμα και εφημερίδες που «στηρίζουν την Αλλαγή», αυτό δεν το χωράει ο νους του ανθρώπου! Αν είσαθε οπαδός του ΠΑΣΟΚ, πώς μπορεί ν' ανεχθείτε τίτλους, όπως: «Ο Ανδρέας εκτέλεσε τον Σημίτη» ή «Εκτέλεση Σημίτη» ή «Κατηγορώ Σημίτη»; Και τι είναι, άραγε, χειρότερο: Να εμφανίζεται τον υπεύθυνο πρωθυπουργό της χώρας διευθυντή «θεάτρου σκιών» ή λοχία, επικεφαλής «εκτελεστικού αποσπάσματος»; Και αν ισχύει το πρώτο ή το δεύτερο, τότε ποια θέση έχουν η σοβαρότητα, η υπευθυνότητα, η συλλογικότητα (αυτό που λέμε δημοκρατικές διαδικασίες...), τι γίνεται με τον «σοσιαλιστικό μετασχηματισμό»;

ΑΛΛΑ η στάση του Τύπου είναι ένα το κρατούμενο, και η συμπεριφορά του πρωθυπουργού απέναντι στον υπ' αριθ. 1 υπουργό-συνοργάτη του, το άλλο. Για την συμπεριφορά αυτή δεν χρειάζονται σχόλια, αναλύσεις, επιθετικοί προσδιορισμοί. Όσοι έζησαν την εξαετία του ΠΑΣΟΚ, ξέρουν... Πόσοι υπουργοί αιφνιδιάστηκαν για αποφάσεις που πάρθηκαν ερήμην τους και που αφορούσαν το υπουργείο τους; Πόσοι πληροφορήθηκαν την «παραίτηση» τους από την... τηλεόραση; Και πόσοι κρίθηκαν ένοχοι — ένοχοι εις την γένναν του πυρός! — για μια πολιτική που συν-αποφασίσθηκε και συν-διαμορφώθηκε με τον ίδιο τον πρωθυπουργό; Όταν τα γεγονότα γύρω βρούν, όταν υπάρχει μια τόσο πλούσια αρνητική εμπειρία, πόση αξία να έχει η προσπάθεια που καταβάλλεται τώρα, για να πεισθεί η κοινή γνώμη ότι ο κ. Σημίτης «προέτρεξε» — ότι, δηλαδή, ανακοίνωσε την εισοδηματική πολιτική της κυβέρνησης, χωρίς να υπάρχει σχετική συλλογική απόφαση! Αλλά αυτό είναι δύσκολο να το δεχθεί κανείς. Εκτός πια αν ισχύει ο γνωστός αφορισμός του Ταλειράνδου: «Τίποτε δεν φτιάχνεται τόσο εύκολα, όσο τα γεγονότα»!

ΣΑΝ ΝΑ μην έφτανε, όμως, η προσπάθεια αυτή. Την Πέμπτη συνεδρίασε το υπουργικό συμβούλιο, με μοναδικό θέμα στην ημερήσια διάταξη: «Ανακοινώσεις». [Υποθέτω ότι ακόμα και στην Ακτή του Ελεφαντοστού, κάποιοι θα φροντίζουν για την εξειδίκευση των θεμάτων που πρόκειται να συζητηθούν στο εκεί υπουργικό συμβούλιο]. Στη συνεδρίαση αυτή, λοιπόν, συνέβησαν πράγματα αδιανόητα για την αντίληψη του απλού πολίτη: Ένας ολόκληρος αντιπρόεδρος — και υπουργός Δικαιοσύνης — ο κ. Αγαμέμνων Κουτσόγιωργας, πήρε τον λόγο για να διαβεβαιώσει ότι ούτε αυτός, ούτε ο διευθυντής του Πολιτικού Γραφείου, ο κ. Α. Λιβάνης, «κάρφωσαν» στον πρωθυπουργό τον κ. Σημίτη... «Δεν γνωρίζαμε, είπε, αυτό το οποίο ανακοίνωσε ο πρωθυπουργός στη Βουλή». Και ο πρωθυπουργός; Ο πρωθυπουργός επιβεβαίωσε απλώς τη δήλωση Κουτσόγιωργα: «Πράγματι», είπε ο κ. Παπανδρέου, «κανένας απολύτως συνάδελφος δεν εγνώριζε (εκ προοιμίου) τα όσα ανακοίνωσε στη Βουλή. Και, βεβαίως — συνέχισε ο πρωθυπουργός — δεν υπήρξε κανένας απολύτως παρασκηνίο».

ΚΑΤΑΛΑΒΑΤΕ, μήπως; Ένας πρωθυπουργός αποφασίζει, μόνος του, να ανατρέψει την, μέχρι εκείνη τη στιγμή, εισοδηματική πολιτική της κυβέρνησης. Δεν λέει λέξη σε κανένα, ούτε ανταλλάσσει, φυσικά, σκέψεις με κανένα... Και όχι μόνον αυτό, αλλά και επιμένει για το ότι κράτησε την απόφασή του αυτή επτασφράγιστο μυστικό. Και το επιμύθιο: Μην πιστεύετε ότι υπήρξε οποιοδήποτε παρασκηνίο. Μην βάλλετε, συνεπώς, κατά Κουτσόγιωργα ή κατά Λιβάνη... Και οι παρόντες υπουργοί; Αλήθεια πώς αντέδρασαν οι παρόντες υπουργοί; Απλώς εισώπησαν. (Ίσως και να χειροκρότησαν...). Μοναδική εξαίρεση αποτέλεσε ο υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας κ. Ευ. Γιαννόπουλος, ο οποίος πήρε τον λόγο για να εξάρει την σημασία των πρωθυπουργικών ανακοινώσεων. «Αμέσως ύστερα, ο κ. Γιαννόπουλος αναφέρθηκε στην Εθνική Αντίσταση»... Και η αναφορά του αυτή «κράτησε πολλή ώρα» — όπως ανακοινώθηκε...

ΑΛΛΑ ΟΤΑΝ έτσι συμπεριφέρεται ο πρωθυπουργός, όταν έτσι κυλούν οι συνεδριάσεις του υπουργικού συμβουλίου, γιατί ν' απορούμε για την ανυπαρξία οποιασδήποτε πολιτικής ή για το γεγονός ότι τη συλλογική σκέψη, τη συλλογική πολιτική, αντικατέστησε η «απόλυτος αλήθεια» — η «αποκλειστική αλήθεια» — του ενός ανθρώπου; Γιατί ν' απορούμε για την εγκατάλειψη του δημοκρατικού πλαισίου, για την άνθιση του «αυριανισμού», για τα παιχνίδια με τα ανθρώπινα αισθήματα στο όνομα του «μεσιανισμού»; («Μπράβο, Ανδρέα, γλίτωσες τον κόσμο!»). Γιατί ν' απορούμε αν υπάρχουν υπουργοί που αποφεύγουν να δώσουν συνεντεύξεις ή παρακαλούν δημοσιογράφους να μην αναφέρουν συχνά το όνομά τους, γιατί «η οποία προβολή εξοργίζει το Καστρί»; [Θυμίζω λίγο οι υπουργοί αυτοί τους ήρωες του «Σωσία» (του Ντοστογιέφσκι) — τον Γκολύαντκιν που διερρωτάται αν πρέπει να θυμίσει στον Αντρέα Φίλιποβιτς την ύπαρξή του: «Όχι, όχι, κύριε, τίποτε... Δεν είμαι εγώ αυτός που νομίζατε»...].

ΥΣΤΕΡΑ έρχονται όλα τα άλλα: Πρέπει να υπάρξουν όροι λειτουργίας της ελεύθερης ραδιοφωνίας, όχι γιατί είμεθα κατά της πολυφωνίας, αλλά γιατί η μεγάλη εμβέλεια των σταθμών, οι διαφημίσεις, η μετάδοση ειδήσεων, ενοχλούν και ζηλιίζουν τον κόσμο... Πρέπει να μην περάσει η πρόταση των «12» για την απλή αναλογική, όχι γιατί είμεθα κατά του εκλογικού αυτού συστήματος (στο τέλος — τέλος και το ισχύον σύστημα είναι «απλή αναλογική» — έτσι είπε ο κ. Τσοχατζόπουλος...), αλλά γιατί είναι «ανεφάρμοστη»!

ΜΕΤΑ από εμπαιγμούς του είδους αυτού, το ΠΑΣΟΚ πιστεύει ότι θα αποφορτίσει τις εντάσεις που το ίδιο δημιούργησε και ότι, παρά την κρίση και τα αδιέξοδα του δικομματισμού, θα επιτύχει, για μια ακόμα φορά — βοηθούμεντος ίσως και του θέματος των βάσεων... — την αυτοδυναμία! Οι ψευδαισθήσεις, όμως, δεν υπήρξαν ποτέ καλός σύμβουλος.

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΣΗΜΙΤΗ

Του ΑΠ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Η υπόθεση Σημίτη σέρνει πίσω της, σαν ουρά, τη μαγική λέξη: εκλογές. Πρόωρες εκλογές, την άνοιξη. Στελέχη του ΠΑΣΟΚ με άριστη πληροφόρηση υποστηρίζουν με πεποίθηση ότι η πτώση του κ. Σημίτη άνοιξε το δρόμο για να γίνουν εκλογές πρόωρα — την άνοιξη.

Τα επιχειρήματά τους δεν είναι ούτε λίγα ούτε αμελητέα. Λένε:

— Οι αντίπαλοι του κ. Σημίτη υποστήριξαν βέβαια στον πρωθυπουργό ότι η κοινωνική αναταραχή που θα αντιμετώπιζε το ΠΑΣΟΚ θα ήταν πέρα από την αντοχή της κυβέρνησης και ότι κατά συνέπεια έπρεπε κάτι να γίνει αμέσως ώστε να ανατραπεί η εικόνα να αποδυναμωθούν — πριν να εκδηλωθούν — οι αντιδράσεις.

Ένα βασικό τους επιχειρήμα όμως ήταν ότι αν ο πρωθυπουργός συμφωνούσε ως το τέλος με τις ανακοινώσεις του — τέως — υπουργού του θα έπρεπε να ξεχάσει την προοπτική ή τη δυνατότητα διεξαγωγής εκλογών την άνοιξη. Αυτό το επιχειρήμα — λένε οι πηγές — έκρινε προς τα πού έγειρε η πλάστιγγα. Και ο πρωθυπουργός αποφάσισε να ανατρέψει την εισοδηματική πολιτική.

— Ο κ. Σημίτης ήταν εναντίον της διεξαγωγής πρόωρων εκλογών. Αντίθετα οι αντίπαλοί του στο σύνολό τους εισηγούνταν και εργάζονται έτσι ώστε να γίνουν εκλογές την άνοιξη.

Και οι αντίπαλοι αυτοί είναι ο κ. Κουτσόγιωργας και ο κ. Λιβάνης αλλά και ο κ. Γεννηματάς που προσχώρησε πρόσφατα στην άποψη: εκλογές την άνοιξη. Σ' αυτό το στρατόπεδο πρέπει μάλλον να ενταχθεί και ο κ. Τσοχατζόπουλος, ίσως ακόμα και ο κ. Αλευράς.

— Αντίπαλος του κ. Σημίτη ήταν και το Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ όπου όμως υπάρχουν — ακόμα τουλάχιστον — αμφιταλαντεύσεις ως προς τον κατάλληλο χρόνο διεξαγωγής των εκλογών. Ο κ. Λαλιώτης π.χ. δεν φαίνεται να έχει σχηματίσει οριστική άποψη για το πότε θα πρέπει να γίνουν οι εκλογές. Άλλα μέλη του Ε.Γ. φαίνεται να υποστηρίζουν ότι το ΠΑΣΟΚ πρέπει να εξαντλήσει όλα τα περιθώρια που διαθέτει και οι εκλογές να

γίνουν το 1989.

— Ένα άλλο επιχειρήμα αυτών των στελεχών του ΠΑΣΟΚ είναι ότι η κυβέρνηση «έτσι όπως πάει» είναι πολύ αμφίβολο αν μπορεί να αντέξει δυο ακόμα χρόνια οπότε λήγει και η θητεία της. Μ' αυτά που κάνουμε, λένε, και ιδίως έτσι όπως τα κάνουμε, είναι μάλλον όνειρο απατηλό ότι μπορούμε να φτάσουμε ως το 1989.

Ας σημειωθεί πάντως ότι οι ίδιες πηγές καταλογίζουν στον κ. Σημίτη ότι απέφυγε επί μήνες — όσο διαρκούσαν οι συσκέψεις για την εισοδηματική πολιτική — κάθε επαφή με τους φορείς από όπου θα περίμενε κανείς τις ζωρότερες αντιδράσεις, όπως είναι η ΓΣΕΕ. Το περίεργο είναι ότι αυτή η κατηγορία δεν απευθύνεται σε κανένα άλλο στέλεχος της κυβέρνησης ενώ και άλλοι υπουργοί θα μπορούσαν αρμοδίως να ενημερώσουν τους ενδιαφερόμενους φορείς...

Το δεύτερο σκέλος των (πρόωρων) εκλογών είναι φυσικά ο εκλογικός νόμος. Οι ίδιες πηγές εκφράζουν φόβους ότι στο τέλος θα εμφανιστεί «ένα μικρό αντιπαθέσ τέρας» ως εκλογικός νόμος... αν επικρατήσουν οι επεξεργασίες του κ. Κουτσόγιωργα.

Τα σχέδια εκλογικών νόμων που «συλλογάται» η ομάδα «εμπειρογνομένων» που έχει συγκροτήσει ο υπουργός Εσωτερικών είναι φαίνεται ευάριθμα. Ωστόσο ένα (όχι το λιγότερο πιθανό...) είναι ενδεικτικό του πνεύματος που επικρατεί.

Ο κ. Κουτσόγιωργας, λένε, λοιπόν, οι ίδιες πηγές, μελετά ένα εκλογικό νόμο δυο γύρων. Στον πρώτο γύρο θα υπάρχει ένα όριο ασφαλείας της τάξεως του 3% και θα μοιραστούν οι πρώτες διακόσιες έδρες. Ο δεύτερος γύρος, χωρίς βεβαίως ποσοστά, θα «μοιράσει» τις υπόλοιπες εκατό.

Οι πηγές εμφανίζονται ανήσυχες για τις αντιδράσεις που μπορεί να προκαλέσει ένας τέτοιος εκλογικός νόμος αλλά φαίνεται ότι ο ίδιος ο κ. Κουτσόγιωργας αντιμετωπίζει ψύχραιμα κάθε προοπτική.

Τα επιχειρήματα αυτών των στελεχών του ΠΑΣΟΚ για το ότι οι πρόωρες εαρινές εκλογές είναι πλέον πολύ πιθανές ολοκληρώνονται με την εκτίμηση ότι ο πληθωρισμός στα μέσα και προς το τέλος του 1988 θα

έχει πάρει τέτοιο ύψος που θα καθιστά απαγορευτική τη σκέψη εκλογών ενώ την Άνοιξη θα έχουν φανεί μόνο τα θετικά των αυξήσεων που εξαγγέλθηκαν.

Σε όλες αυτές τις πληροφορίες που καλόπιστα αναφέρουν έγκυρα στελέχη του ΠΑΣΟΚ χρήσιμο θα ήταν να γίνουν ορισμένες παρατηρήσεις:

— Ένας εκλογικός νόμος και δυο γύρων και με όριο ασφαλείας θα αποτελέσει ανοιχτή πρόκληση προς κάθε κατεύθυνση και είναι χαρακτηριστικό ότι και τα ίδια τα στελέχη του ΠΑΣΟΚ δείχνουν να ανησυχούν.

— Άλλωστε δεν είναι ασφαλώς τυχαίο που αποκαλύπτουν τέτοιου είδους σχέδια με την ελπίδα προφανώς ότι η δημοσιότητα θα οδηγήσει και στη ματαίωσή τους...

— Ένας τέτοιος εκλογικός νόμος θα μας έφερνε πολύ κοντά στον εκλογικό νόμο του κ. Οζάλ όπου με 30% ένα κόμμα μπορεί να σχηματίσει αυτοδύναμη κυβέρνηση...

— Άραγε τόσο πολύ φοβάται το ΠΑΣΟΚ;

— Φαίνεται ότι διευρύνεται ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι όσο περνάει ο καιρός θα χειροτερεύουν τα πράγματα για το ΠΑΣΟΚ και ότι η κατάσταση δεν είναι αντιστρέψιμη. Αυτό πάντως δεν σημαίνει ότι οδεύουμε σε εαρινές εκλογές. Ο πρωθυπουργός δεν έχει αποφασίσει, ή δεν έχει εκμυστηρευτεί τη σκέψη του για το χρόνο των εκλογών.

— Φαίνεται επίσης ότι ο πρωθυπουργός δεν θέλει να αποκλείσει το ενδεχόμενο να μπορεί να κάνει, αν χρειαστεί, εκλογές την άνοιξη.

— Η υπόθεση Σημίτη έχει φυσικά και άλλες πλευρές εκτός από την προοπτική των πρόωρων εκλογών. Μια είναι ασφαλώς ότι η αναξιοπιστία της κυβέρνησης (τη μια μέρα συναποφασίζει λιτότητα και την άλλη παροχές) δεν προκαλεί κοινωνική αναταραχή. Για δεύτερη φορά το ΠΑΣΟΚ (η πρώτη ήταν με τις αντιστασιακές συντάξεις) φαίνεται να πιστεύει ότι τα λεφτά φέρνουν ψήφους. Είναι άραγε ρομαντικό ή πολύ ρεαλιστικό να πιστεύει κανείς ότι «ουκ επ' άρτον μόνο ζήσεται άνθρωπος»;

ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 1988

Ο Κ. ΣΗΜΙΤΗΣ ΦΕΥΓΕΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΝΕΙ

Της ΕΛΙΖΑΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Με τον πρόεδρο του ΣΕΒ κ. Θ. Παπαλεξόπουλο συναντήθηκε χθες το πρωί ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας κ. Π. Ρουμελιώτης, σε μια προσπάθεια να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη των επιχειρηματιών στην κυβέρνηση και να τους διαμηνύσει και απευθείας, ότι η πολιτική απέναντι στον ιδιωτικό τομέα παραμένει αμετάβλητη. Η εσπευσμένη ενέργεια του κ. Ρουμελιώτη — προχθές ακόμα δήλωνε στο υπουργικό συμβούλιο ότι θα άρχιζε επαφές με τους φορείς από Δευτέρα — είναι ενδεικτική για την πρώτη προτεραιότητα της κυβέρνησης αυτή τη στιγμή στην οικονομική πολιτική: Να απαλείψει τις εντυπώσεις που προκάλεσαν οι παλινωδίες της της προηγούμενης εβδομάδας, και να εξακολουθήσει την ίδια ακριβώς πορεία που είχε και πριν. Στα πλαίσια αυτά, σύμφωνα με πληροφορίες που δεν έγινε δυνατό να επιβεβαιωθούν, ο κ. Ρουμελιώτης είπε στο συνομιλητή του ότι θα φροντίσει να τροποποιηθεί το μέτρο της επιβολής έκτακτης φορολογίας 10% στα κέρδη του 1986, είτε με πλήρη ανάκλησή του, είτε με ρυθμίσεις τέτοιες ώστε να μην επιβαρυνθούν οι επιχειρήσεις.

Στην κατεύθυνση αυτή άλλωστε, που εκφράστηκε τόσο στην ομιλία του πρωθυπουργού στο υπουργικό συμβούλιο, όσο και ακόμα ευκρινέστερα στην ομιλία του κ. Ρουμελιώτη κατά την ανάλυση του υπουργείου, ο κ. Παπαλεξόπουλος φάνηκε ξανά διατεθειμένος να στηρίξει πλήρως την κυβέρνηση. Μετά τη δριμύτητα της προχθεσινής του συνέντευξης, χθες, σύμφωνα με ανακοίνωση του ΣΕΒ, απλώς υπογράμμισε «την απόλυτη ανάγκη να επανέλθει η οικονομική πολιτική στην τροχιά που είχε ως τώρα, με θετικές επιπτώσεις στο επιχειρηματικό κλίμα και βελτίωση των κρίσιμων δεικτών της ελληνικής οικονομίας», κατακτώντας που «δεν πρέπει να εξανεμισθούν». Και κάλεσε την κυβέρνηση σε «αποφασιστική ενθάρρυνση της παραγωγής, των εξαγωγών και των επενδύσεων».

Σε ό,τι αφορά το ζήτημα της ΑΤΑ, πρέπει να σημειωθεί ότι ειδικευμένοι οικονομικοί παράγοντες εκτιμούν πολύ περιορισμένες τις επιπτώσεις του ετεροχρονισμού — ή αντίστοιχα του μη ετεροχρονισμού — του πρώτου τετραμήνου. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς τους, η επιπλέον δαπάνη από τον μη ετεροχρονισμό συνολικά για το δημόσιο τομέα θα κυμανθεί μεταξύ 20 και 25 δισ. δραχμές, μόλις στο 2% των ελλειμμάτων.

Όσο για τον πληθωρισμό, η κανονική καταβολή της ΑΤΑ, θα εντείνει τις πιέσεις τους πρώτους μήνες του έτους, αλλά θα τις αμβλύνει από το καλοκαίρι και μετά, επιτρέποντας μια πιο πτωτική τάση το δεύτερο εξάμηνο, σε σύγκριση με την εκδοχή του ετεροχρονισμού. Αυτά βέβαια υπό τον όρο, αναφέρουν οι ίδιοι παράγοντες, ότι δεν θα προκληθούν ανεξέλεγκτα φαινόμενα πληθωριστικής ψυχολογίας, τα οποία ελάχιστη σχέση έχουν με την ΑΤΑ αυτή καθαυτήν. Γι' αυτό υποστηρίζουν ότι οι επιπτώσεις θα ήταν πολύ μικρότερες, αν ευθύς εξαρχής είχε αναγγελθεί η κανονική καταβολή της ΑΤΑ, αντί με τον τρόπο που έγινε.

Σύμφωνα με καλά πληροφορημένους κύκλους για τα όσα συμβαίνουν στην κυβέρνηση, που εκτιμούν τον κ. Σημίτη άλλωστε, ο τώως υπουργός Εθνικής Οικονομίας παγιδεύθηκε στο ζήτημα της ΑΤΑ και διευκόλυνε τον πρωθυπουργό να θέσει σε εφαρμογή ένα σχέδιο που τουλάχιστον από το καλοκαίρι λεγόταν

Του ΚΥΡ
από την
«ΕΛΕΥΘΕΡΟ
ΤΥΠΙΑ»

ότι είχε κατά νου: Να απαλλαγεί από τον κ. Σημίτη ως «σύμβολο της πολιτικής λιτότητας», για να ικανοποιήσει τους εσωκομματικούς αντιπάλους του τώως υπουργού και να δημιουργήσει πλαστές εντυπώσεις στην κοινή γνώμη, ενώ στην ουσία θα συνέχιζε την ίδια πολιτική.

Κεντρικό πρόβλημα για την οικονομική πολιτική του 1988 εντούτοις παραμένει το τεράστιο δημοσιονομικό έλλειμμα. Όπως έχει ήδη επισημανθεί το έλλειμμα αυτό οφείλεται πολύ λιγότερο

στην αύξηση δαπανών, όπου για βασικές ανάγκες, οι πόροι παραμένουν ανεπαρκείς. Η διόγκωση του ελλείμματος είναι αποτέλεσμα της άρνησης της κυβέρνησης να προχωρήσει έξι χρόνια τώρα σε μια ριζική μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος που θα συνδύαζε τη μείωση των συντελεστών με την άντληση φόρων από το σύνολο των εισοδημάτων που εξακολουθούν να φοροδιαφεύγουν, και από τις περιουσίες που δηλώνονται σε ελάχιστο ποσοστό, είτε

για τον ΦΑΠ, είτε στις μεταβιβάσεις. Η μεγάλη επιχορήγηση του ΙΚΑ, του ΟΓΑ και των συγκοινωνιακών φορέων από τον τακτικό προϋπολογισμό, ήταν ένα αναγκαίο μέτρο κοινωνικής πολιτικής, που μένει όμως μετέωρο, όταν δεν αποτελεί παρά μεταφορά ελλειμμάτων, καθώς δεν εξασφαλίζονται οι πόροι για τη χρηματοδότησή τους.

Η διόγκωση του ελλείμματος με την ταυτόχρονη μη κάλυψη ουσιαστικών αναγκών είναι άλλωστε επίσης απόρροια

της μη οικονομικής διαχείρισης των πόρων του δημόσιου τομέα. Οι αξιολογές προσπάθειες που κατέβαλε επί δυο χρόνια η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, είχε εμφανή αποτελέσματα, τουλάχιστον σε επίπεδο ισολογισμών. Στις 45 δημόσιες επιχειρήσεις το διαχειριστικό έλλειμμα συμπίεσθηκε δραστικά, και προβλεπόταν να παρουσιάσουν για πρώτη φορά κάποιο πλεόνασμα το 1988. Τα αποτελέσματα θα μπορούσαν να είναι πολύ θεαματικότερα, αν η γενική γραμματεία ΔΕΚΟ δεν είχε να αντιπαλέψει με επιλογές ως προς τους επικεφαλής των επιχειρήσεων, αλλά και ως προς μια σειρά δαπάνες που επιβάλλονταν με κομματικά κριτήρια, και προπάντων με μια συνολική κυβερνητική πολιτική αυταρχισμού που φέρνει τους εργαζόμενους σε ριζική αντίθεση με τις διοικήσεις και την κυβέρνηση.

Οι αυστηρές συστάσεις του πρωθυπουργού στο υπουργικό συμβούλιο προχθές για τον περιορισμό των δαπανών, μηδανιό αντίκρουσμα μπορούν να έχουν μετά την πρακτική αυτή στην οποία προστίθεται η παραιτήση του κ. Σημίτη που, όπως έγραψε στην επιστολή του, παρότρυνε — χωρίς αποτέλεσμα — τους υπουργούς στο θέμα αυτό. Και την παραιτήση που θα ακολουθήσει, όπως έχει γίνει γνωστό, τη Δευτέρα του γενικού γραμματέα ΔΕΚΟ κ. Δ. Παπούλια, ο οποίος είχε σχεδιάσει και υλοποιήσει την ως τώρα προσπάθεια.

Αντίστοιχα προβλήματα διαχείρισης των πόρων κατά μη οικονομικό τρόπο έχουν εντοπισθεί και στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, στα μεγάλα νοσοκομεία, σε πλήθος δημόσιους φορείς. Η εικόνα που δίδεται για το 1988 είναι ότι τα προβλήματα αυτά, υποκαθιστώντας πλέον πλήρως στη λογική της αρρετιμίας των εκλογών, θα επιδεινωθούν.

Τα κονδύλια για τη γεωργία καθρέφτης των προβλημάτων της

Στα ίδια πλαίσια που προκαθορίστηκαν από τον περσινό προϋπολογισμό για την γεωργία κινείται και ο φετινός. Κύρια χαρακτηριστικά του οι περιορισμένες αυξήσεις στα κονδύλια για τις επιδοτήσεις σε δραστηριότητες που ενισχύουν τα διαρθρωτικά προγράμματα, τον προσανατολισμό της γεωργίας, και ακόμη η περιορισμένη αύξηση των κονδυλίων για τα δάση και την αλιεία, και το ΠΔΕ για την γεωργία.

Σε ό,τι αφορά στις ενισχύσεις προσανατολισμού και διαρθρώσεων, αυτές προβλέπονται να φθάσουν στα 38 δισεκατομμύρια για το 1988 έναντι 30 δισεκατομμυρίων του προϋπολογισμού του 1987 και 29,6 δισ. πραγματοποιηθέντων δαπανών. Το κονδύλιο αυτό που εγγράφεται στον προϋπολογισμό, είναι αυξημένο κατά 26% περίπου έναντι του περσινού. Αν ληφθεί όμως υπόψη ότι το ποσό αυτό σε ένα σημαντικό μέρος θα καλύψει τις αποζημιώσεις των παραγωγών για τις ζημιές που υπέστησαν από την κακοκαιρία του φετινού Μάρτη, (στοιχείο που αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού), ενώ θα καλυφθούν και υποχρεώσεις παρελθόντων ετών, τότε σε καμία περίπτωση

δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι λεκτικές διακηρύξεις για τόνωση των δραστηριοτήτων στις διαρθρώσεις και τον προσανατολισμό, συνοδεύονται και από έμπρακτες αποδείξεις μέσω του προϋπολογισμού.

Το πιο ανησυχητικό στοιχείο ωστόσο που διαφαίνεται από τον προϋπολογισμό, είναι η αδυναμία της απορρόφησης κονδυλίων για τις οικονομικές ενισχύσεις στις διαρθρώσεις και τον προσανατολισμό, που αποτελούν σε κάποιο ποσοστό συμπλήρωμα των ενισχύσεων που δίδονται από την ΕΟΚ.

Όπως φαίνεται από την εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού, οι εκτιμήσεις πραγματοποιήσεων το 1987 υπολείπονται του προϋπολογισμού, γεγονός που αποδεικνύει τις υφιστάμενες αδυναμίες και θα πρέπει να προβληματίσει κυρίως τις συνεταιριστικές οργανώσεις και την ΠΑΣΕΓΕΣ.

Κατά τα άλλα, το κύριο βάρος της συντήρησης του αγροτικού εισοδήματος αναλαμβάνεται από το τμήμα των εγγυήσεων του FEOGA (γεωργικό ταμείο της ΕΟΚ) από το οποίο αναμένεται να εισρεύσουν στην Ελλάδα 250 δισεκατο-

μύρια δραχμές, όσα περίπου θα πραγματοποιηθούν και φέτος.

Σε ό,τι αφορά στις δαπάνες του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων για τα δάση και την αλιεία, συνεχίζεται και το 1988 η «κακομοιρία» των προηγούμενων προϋπολογισμών.

Έναντι πραγματοποιηθέντων δαπανών του 1987 για τους τομείς αυτούς ύψους 7,2 δισ., για το 1988 ο προϋπολογισμός προβλέπει 8 δισεκατομμύρια δραχμές, την στιγμή που είναι δεδομένο ότι με τα χρήματα αυτά δεν καλύπτονται οι τρέχουσες ανάγκες των αντιπυρικών δραστηριοτήτων. Αποτέλεσμα οι υπηρεσίες του υπουργείου Γεωργίας την τελευταία στιγμή να αναζητούν απεγνωσμένα πιστώσεις από άλλους κωδικούς ποσά για να καλύψουν τις τρέχουσες ανάγκες, παρά τα αντίθετα που υποστηρίζονται από την εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού.

Κατά τα άλλα οι δαπάνες για τις δημόσιες επενδύσεις στην γεωργία παρ'όλο που στην εισηγητική έκθεση εμφανίζονται αυξημένες κατά 62%, δεν αντιπροσωπεύουν την πραγματική εικόνα. Το 1987 είχε προβλεφθεί κονδύλι 3,7

δισ. δραχμών, ενώ για το 1988 προβλέπεται κονδύλι 4,5 δισεκατομμυρίων. Η αύξηση δηλαδή είναι της τάξης του 25%. Το πρόβλημα όμως και εδώ είναι η απορρόφηση των κονδυλίων, αφού από τα 3,6 δισεκατομμύρια του 1987 δεν απορροφήθηκαν παρά 2,8 δισεκατομμύρια, ποσό απειριστικά μικρό για το σύνολο του γεωργικού τομέα.

Τέλος σε ό,τι αφορά στα κονδύλια που προέρχονται από το τμήμα προσανατολισμού του γεωργικού ταμείου της ΕΟΚ, που περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό. Και εδώ παρατηρείται πραγματική μείωση σε αποπληρωρισμένη τιμή αφού για το 1988 προβλέπεται κονδύλι 8 δισ. δραχμών, έναντι ισόποσων πραγματοποιηθέντων δαπανών του 1987.

Επιγραμματικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι σε ό,τι αφορά τον γεωργικό τομέα, ο προϋπολογισμός αντικατοπτρίζει την δυσπλασία και προβληματικότητα που τον διέπει, χωρίς για άλλη μια χρονιά να καταφέρει να γίνει μοχλός πραγματικής ανάπτυξης και εργαλείο για τον εξορθολογισμό του.

Μ. Κ.

Αντιδρούν οι επιχειρηματίες

Του ΣΩΤΗΡΗ ΚΑΨΩΧΑ

Βάλλεται η κυβέρνηση από τον επιχειρηματικό κόσμο μετά τις τελευταίες αποφάσεις για τα φορολογικά και ιδιαίτερα για την επιβολή της έκτακτης εισφοράς στα κέρδη. Τα αλληπάλληλα σχόλια των εκπροσώπων του ιδιωτικού τομέα και οι ανακοινώσεις των οργανώσεών του χαρακτηρίζουν την κυβέρνηση «τιμωρό του κέρδους» και την κατηγορούν ευθέως για πολιτική που στρέφεται κατά της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Από το χώρο αυτό, το μέτρο κρίνεται απαράδεκτο οικονομικά γιατί ανατρέπει το καλό «κλίμα» που πρόσφατα αποκαταστάθηκε και ζητείται η άμεση ανάκλησή του για να μην επιφέρει μεγαλύτερη αναστάτωση. Επισημαίνεται ότι ενώ δεν εξασφαλίζει για το κράτος κάποια σημαντικά έσοδα — αφού τα 20,5 δισ. δρχ. που επιζητεί ελάχιστα ποσοστό, καλύπτουν από τα ελλείμματα που ξεπερνούν το 1 τρις. δρχ. — δημιουργεί μεγάλα προβλήματα στη λειτουργία των επιχειρήσεων. Αυτή η απόφαση, καταλήγουν οι εκπρόσωποι των ιδιωτικών επιχειρήσεων, θα έχει ευρύτερες αρνητικές επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία.

Ας σημειωθεί ότι ο συνέπεις αυτού του μέτρου και το κλίμα που δημιουργήθηκε, πέρασαν αμέσως στη χρηματιστηριακή αγορά. Για δύο συνεχόμενες μέρες (Πέμπτη και Παρασκευή) οι τιμές των μετοχών στο Χρηματιστήριο σημείωσαν σημαντική πτώση 20% στο γενικό δείκτη με μεγαλύτερη επίπτωση — όπως αναμενόταν — στις βιομηχανικές μετοχές.

Ο πρόεδρος του Χρηματιστηρίου κ. Χ. Θεοδωρίδης απέδωσε την αιτία της πτώσης στην επιβολή κυρίως της έκτακτης εισφοράς 10% στα κέρδη των επιχειρήσεων για τη χρήση 1986 και κατά δεύτερο λόγο στην παραιτήση του κ. Σημίτη από το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, ο οποίος είχε συνδεθεί με την κάποια σταθεροποίηση της οικονομίας τα δύο προηγούμενα χρόνια.

Ενώ λοιπόν έντονες είναι οι αντιδράσεις για την επιβολή της έκτακτης εισφοράς ο υπουργός Οικονομικών κ. Δ. Τσοβόλας, σε μια προσπάθεια να καθησυχάσει τον επιχειρηματικό κόσμο, δήλωσε ότι το μέτρο είναι κοινωνικά δίκαιο και διευκρινίζει ότι δεν πρόκειται για αναδρομική επιβολή φόρου. Ο φόρος επιβάλλεται το 1988 είτε για τα κέρδη του 1986, είτε ιδιό μόνο αυτά έχουν δηλωθεί μέχρι τώρα.

Ειδικά για την έκτακτη εισφορά ο πρόεδρος του ΣΕΒ κ. Θ. Παπαλεξόπουλος δήλωσε ότι με την επιβολή του μέτρου αυτού δυσχεραίνεται ακόμη περισσότερο η δυνατότητα πρόβλεψης στις επιχειρήσεις, καθώς δίνει την εντύπωση ότι αλλάζουν πάλι οι κανόνες του παιχνιδιού και των επενδύσεων. Η κυριότερη ζημία όμως είναι η υποχώρηση του καλού επενδυτικού κλίματος.

Ο κ. Παπαλεξόπουλος αναφερόμενος στις

τελευταίες εξελίξεις της οικονομικής πολιτικής επεσήμανε ότι η παραιτήση του κ. Σημίτη διατάραξε το καλό κλίμα της οικονομίας και άλλαξε τους πολιτικούς στόχους ενώ δεν παρέλειψε να χαρακτηρίσει τον προϋπολογισμό αντιαναπτυξιακό.

Ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ κ. Α. Εφραίμογλου υποστηρίζει ότι «ενώ μόνο η ανάκαμψη των ιδιωτικών επενδύσεων μπορεί να βγάλει τη χώρα από την ύφεση, συμβαίνει το παράδοξο να μεταφέρονται με τη μορφή της έκτακτης εισφοράς εθνικοί πόροι 20 δισ. δρχ. από την ιδιωτική επιχείρηση στον αντιπαραγωγικό κρατικό τομέα».

Ο κ. Εφραίμογλου χαρακτήρισε τον προϋπολογισμό απαράδεκτο γιατί τα κρατικά ελλείμματα διευρύνονται το 1988 ακόμη περισσότερο και θα φθάσουν το 13,3% του ΑΕΠ ενώ οι δαπάνες του δημόσιου τομέα θα ανέλθουν στο μεγάλο ποσό των 3,5 δισ. δρχ.

Ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Σούπερ Μάρκετ Ελλάδος, απ' την πλευρά του είναι αντίθετος με την επιβολή της έκτακτης εισφοράς στις επιχειρήσεις και υποστηρίζει ότι:

«Είναι τραγική και ληστρική η φορολογική πολιτική του κράτους απέναντι στις μεγάλες επιχειρήσεις, που αποτελούν τον πραγματικό στυλοβάτη της Ελληνικής Οικονομίας και που πάνω τους στηρίζεται η οικονομική πρόοδος και εξέλιξη.

Στην ουσία ο συντελεστής του φόρου 53% που συχνά με κατασκευασμένες φορομηχανικές λογιστικές διαφορές, φθάνει το 60%, τώρα με την επιβολή της έκτακτης εισφοράς γίνεται 70%»!!

Εξάλλου η Ένωση Εμπορικών Συλλόγων Ελλάδας διαμαρτύρεται για την επιβολή των έκτακτων εισφορών, υποστηρίζοντας ότι το μέτρο αυτό εξουδετερώνει κάθε επενδυτική προσπάθεια. Η Ένωση ζητά να ανακληθεί το μέτρο και ανακοίνωσε ότι μέχρι να γίνει αυτό αναστέλλει κάθε διάλογο και συνεργασία με την κυβέρνηση.

Ο αρχικός αιφνιδιασμός των βιοτεχνών από τις φορολογικές αλλαγές που εξήγγειλαν ο πρωθυπουργός και οι οικονομικοί υπουργοί — όπως η μείωση του μεσαίου συντελεστή ΦΠΑ σε 16% και η μετατόπιση καταβολής της ΑΤΑ, μετατράπηκε, μετατράπηκε σε έντονη απογοήτευση από την επιβολή της έκτακτης εισφοράς και από την έλλειψη προϋποθέσεων για την τόνωση των επενδύσεων.

Ειδικότερα ο πρόεδρος του ΒΕΑ κ. Γ. Κυριόπουλος σχολιάζοντας τον προϋπολογισμό, ανέφερε ότι η επιβολή εισφοράς 10% στα κέρδη των επιχειρήσεων, εφόσον αυτά επανεπενδύονται δεν βρίσκει σύμφωνη τη βιοτεχνία. Έπρεπε, είπε ο κ. Κυριόπουλος, να υπάρξει διαχωρισμός εισοδήματος από το κεφάλαιο και την εργασία, γιατί με την έκτακτη εισφορά γίνεται δυσμενέστερη η εισφορά των μικρών ΑΕ και ΕΠΕ.

ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΜΥΝΑ ΘΑ ΠΙΑΣΟΥΝ ΤΟΠΟ;

Του ΜΑΚΗ ΜΗΧΙΩΤΗ

Ενα δισεκατομμύριο δραχμές και κάτι, κάθε ημέρα το 1988, για την εθνική άμυνα, αποτελεί ένα ποσό διόλου ευκαταφρόνητο για τον απλό πολίτη, που βλέπει — την ίδια ώρα — άλλες δαπάνες, όπως αυτές για την Παιδεία, την Υγεία κ.λπ., να διαμορφώνονται σε — αντίστοιχα — χαμηλότερα ποσά.

Αν, μάλιστα, πολλαπλασιάσουμε το ποσό αυτό με τον αριθμό των ημερών του νέου χρόνου, τότε προκύπτει ένα δυσθεώρητο ποσό στο πλαίσιο ενός γενικού κρατικού προϋπολογισμού που ξεπερνά σε συνολικό ύψος τα 3 τρισεκατομμύρια δραχμές: 365 δισεκατομμύρια και 800 εκατομμύρια δραχμές πιστώσεις για το υπουργείο Εθνικής Άμυνας από τους πόρους του τακτικού προϋπολογισμού, του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων και του ΝΑΤΟ.

Με απλά ελληνικά, λοιπόν, οι ανάγκες της εθνικής άμυνας θα απορροφήσουν το 1988 365,8 δισ. δραχμές. Στο ποσό αυτό εντάσσονται οι πιστώσεις για τη μισθοδοσία των στρατιωτικών, μονίμων και εφέδρων, οι λειτουργικές δαπάνες κάθε είδους, η εξυπηρέτηση χρεών, δαπάνες για νατοϊκά έργα ή συνδρομές στη «Συμμαχία» και άλλα ποσά.

Ενώ όμως το κοινό αίσθημα μπορεί να συνοψιστεί άνετα στα προηγούμενα, λίγο μετά την κατάθεση του γενικού κρατικού προϋπολογισμού στη Βουλή από τον υπουργό Οικονομικών, η Ν.Δ. φρόντισε να δηλώσει αμέσως τη διαφωνία της για το ύψος των πιστώσεων υπέρ του υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Γι' αυτό, θύμισε ότι το 1981 είχε διαθέσει για το σκοπό αυτό το 15% των πιστώσεων, ποσοστό που έπεσε στο 11,3% για το 1987, και θα πέσει στο 11,1% για το 1988, όπως υπολογίζει.

Το ίδιο κόμμα, λίγες εβδομάδες πιο πριν και δια του γένη του κ. Κ. Μητσοτάκη, είχε εκφράσει «βαθύτατη ανησυχία» για την κατάσταση της εθνικής άμυνας, είχε μιλήσει για «τραγικές ελλείψεις» και έβλεπε τη λύση στην αύξηση των πιστώσεων ώστε να αποτραπεί ανατροπή της ισορροπίας δυνάμεων στο Αιγαίο. Όλο και περισσότερα, φαίνεται να υποστηρίζει η Ν.Δ., βλέποντας την αντιμετώπιση του αμυντικού προβλήματος της χώρας κάτω από το πρίσμα — κυρίως — του παράγοντα «ποσότητα».

Από την πλευρά του το ΠΑΣΟΚ, αν και φαίνεται να επιθυμεί διαφοροποίηση από την προηγούμενη στρατηγική, δεν δείχνει να έχει επεξεργαστεί πειστικά και σε βάθος τις βάσεις μιας άλλης πολιτικής, που ξεφεύγοντας — όσο γίνεται — από τον παράγοντα «ποσότητα» θα αποσκοπούσε εξίσου και στον παράγοντα «ποιότητα», ώστε να εξασφαλιστεί αποτελεσματική άμυνα για την αντιμετώπιση της εξ ανατολών απειλής με τα κατάλληλα μέσα και διάταξη.

Αν μάλιστα συνυπολογίσουμε και την παράλυση που έχει προκαλέσει στους αρμόδιους κυβερνητικούς κύκλους η «υπόθεση Λούβαρη», κυρίως κάτω από το βάρος των ατυχέστατων χειρισμών που προκρίθηκαν (η μόνη ορθή κίνηση μετά τις σχετικές αποκαλύψεις που έγιναν είναι η συνολική επανεξέταση όλων των φακέλων προμηθειών που είναι σε εξέλιξη) τότε η τακτική της Ν.Δ., με αφορμή και τον νέο προϋπολογισμό είναι προφανής: Επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει την κοινή γνώμη, παρουσιάζοντας μείωση των αμυντικών δαπανών, δίνοντας — την ίδια ώρα — έμφαση στον κίνδυνο και αυτές οι μειωμένες πιστώσεις να χαθούν εξαιτίας των διαφόρων σκανδάλων, υπαρκτών ή διογκωμένων.

Σοβαρή διερεύνηση

Όπως είναι πάντως φυσικό, η δικομματική αντιπαράθεση που απειλείται να επεκταθεί και στον εναίσθητο — πραγματικά — τομέα της εθνικής άμυνας, ελάχιστα ή και καθόλου θα συνεισφέρει σε μια σοβαρή και αποτελεσματική διερεύνηση του σοβαρού προβλήματος που — από τη φύση του — ενδιαφέρει ολόκληρο τον ελληνικό λαό.

Μια τέτοια διερεύνηση, της οποίας

βασικός όρος αποτελεί η άμεση θεσμοθέτηση κοινοβουλευτικής επιτροπής για την άμυνα (πρόταση για την οποία η Ν.Δ. σιωπά πάντα, ενώ το ΠΑΣΟΚ αποφεύγει να δεσμευθεί) αυτή περνάει μέσα από τη βασανιστική — είναι αλήθεια — διερεύνηση των παραμέτρων της «ποσότητας» και της «ποιότητας», προς την κατεύθυνση του απαραίτητου περιεχομένου που αυτές οι έννοιες πρέπει να προσλάβουν.

Αρχίζοντας από την «ποσότητα», όλοι αναγνωρίζουν ότι η πτυχή αυτή αποτελεί το «ισχυρό χαρτί» της Τουρκίας, αφού η χώρα αυτή επικαλούμενη τη σημαντική γεωπολιτική της θέση σε συνάρτηση με το δεύτερο σε αριθμό στρατό που διαθέτει στα πλαίσια του ΝΑΤΟ (500.000 περίπου άνδρες και για τους τρεις κλάδους), επιδιώκει συνεχείς εξοπλισμούς, δίχως να συναντά ιδιαίτερη

δυσκολία στην υλοποίησή τους, αφού διαθέτει μεγάλη ευκολία χρηματοδότησης από πηγές των ΗΠΑ, της Ο.Δ. Γερμανίας και άλλες νατοϊκές.

Ιδιαίτερα, η Τουρκία φαίνεται να δίνει βάρος — μεταξύ άλλων — στην υλοποίηση του προγράμματος συμπαράγωγής των 160 F-16, στην έναρξη αντίστοιχου προγράμματος για μαχητικά ελικόπτερα και στη μόνιμη έξοδο του στόλου της στο Αιγαίο. Στο πλαίσιο αυτό η κατασκευή δυο νέων ναυστάθμων (εκ των οποίων ο ένας απέναντι από τη Ρόδο) απειλεί να δώσει μια νέα δυναμική στην εξέλιξη των ισορροπιών στην περιοχή.

Αν και πολλοί είναι αυτοί που αναρωτούνται πόσο θα αντέξει η Τουρκία αυτό το χορό των υπερεξοπλισμών, όλοι πάντως συμφωνούν ότι οι εξελίξεις αυτές δεν

μπορούν να αφήσουν αδιάφορη την Ελλάδα, που πρέπει να δώσει και αυτή έμφαση στον παράγοντα «ποιότητα», όσο της επιτρέπουν οι περιορισμένες δυνατότητές της, αλλά όχι αποκλειστικά σε αυτόν.

Σχετικά σημειώνεται άλλωστε, ότι ο παράγοντας «ποσότητα» δεν πρέπει να σημαίνει κατ' ανάγκην πανάκριβα, πολύπλοκα και δυσκολοσυντήρητα οπλικά συστήματα, χωρίς βέβαια τα τελευταία να αποκλείονται όταν και όπου πραγματικά χρειάζονται. Μπορεί μάλιστα να συμβεί η ίδια ανάγκη στο Αιγαίο να μπορεί να ικανοποιηθεί εξίσου καλά και με ακριβιά και με φτηνότερα συστήματα, όπως έχουν αποδείξει οι πρώτες δοκιμές του Συστήματος Διοίκησης Ελέγχου Πληροφοριών (ΣΔΕΠ). Το σύστημα αυτό, όπως αναφέρουν οι λιγοστές σχετικές πληροφορίες φαίνεται να αποδίδει το ίδιο ικανοποιητικά, με περισσότερη ασφάλεια και με πολύ μικρότερο κόστος έναντι των αντίστοιχων «Πις - γκριν» που βασίζονται σε φωτοοπτικές ίνες και του οποίου η δαπάνη θα απαιτούσε πιστώσεις περί τα 8 δισ. δραχμές.

Εξάλλου, πολύτιμο σύμμαχο σε μια τέτοια κατεύθυνση που δείχνει να ωριμάζει σε πολλά επίπεδα, αποτελεί η εγκατάλειψη της νοοτροπίας, «κλαδικού ανταγωνισμού» μεταξύ των Επιτελείων, με την υιοθέτηση κοινά αποδεκτού πλαισίου προτεραιοτήτων και των αντίστοιχων αναγκαιοτήτων που αυτές υπαγορεύουν. Όσο για τον κίνδυνο ανατροπής της ισορροπίας δυνάμεων στο «ποσοτικό επίπεδο» καμιά μελέτη δεν φαίνεται να τον τοποθετεί τα αμέσως επόμενα χρόνια.

Η κατάλληλη αποτροπή

Από την άλλη πλευρά το δεύτερο σκέλος που έχει να κάνει με τον προβληματισμό για την εθνική άμυνα, σχετίζεται με τον

παράγοντα «ποιότητα» και την αναζητηση των κατάλληλων διπλωματικών πρωτοβουλιών και χειρισμών, που θα αποτελέσουν ισχυρό παράγοντα αποτροπής στην «ποσότητα» που επιχειρεί να αντιπαρατάξει η Τουρκία.

Η «ποιότητα» αποτελεί άλλωστε και το «ισχυρό χαρτί» της Ελλάδας σε έναν τομέα όπου η Τουρκία έχει πολύ λιγότερα να επιδείξει, όπως βεβαιώνουν σε κατ' ιδίαν συζητήσεις τους διάφοροι Νατοϊκοί. Την ίδια στιγμή αποτελεί και αναγκαστική διέξοδος, μπροστά στα περιορισμένα πλαίσια συνεχών εξοπλισμών της χώρας μας, σε συνδυασμό με τις περιορισμένες — επίσης — δυνατότητες στελέχωσης των Ενόπλων Δυνάμεων σε έμψυχο υλικό.

Με την έννοια αυτή η εμπέδωση της απαιτούμενης «ποιότητας» έχει να κάνει:

α) Με την εμπέδωση πνεύματος συνειδητής πειθαρχίας και δημοκρατικής διαπαιδewγησης στις σχέσεις των στρατιωτικών σε όλα τα επίπεδα.

β) Με τη μελέτη των κατάλληλων μεθόδων και του περιεχομένου εκπαίδευσης σε όλα επίσης τα επίπεδα, στην προοπτική ενός στρατεύματος με τις λιγότερο — κατά το δυνατόν — άκαμπτες δομές, δεδομένου ότι μπορεί να κληθεί να αντιμετωπίσει μίαν ή περισσότερες απειλές η επιθέσεις σε μήκος μιας αμυντικής γραμμής χιλιάδων χιλιομέτρων.

Τέλος, στην ίδια προοπτική εντάσσεται μια ευρύτατη διπλωματική επίθεση ενημέρωσης και δημιουργίας ερεισμάτων υποστήριξης των ελληνικών θέσεων, δεδομένου ότι η τουρκική απειλή δεν θα πάψει να αποτελεί άμεση καθημερινή πραγματικότητα για διάστημα που δεν μπορεί να προβλεφθεί. Στην απειλή, που εξειδικεύεται με μια πάνοπλη και πολυάριθμη τουρκική πολεμική μηχανή, η Ελλάδα πρέπει να αντιτάξει έναν εξίσου ισχυρό μηχανισμό αποτροπής, όπως περιγράφηκε πιο πριν!

Οι «συμπτώσεις» μετά τις αποκλίσεις

Τι συμβαίνει στο συνδικαλιστικό χώρο;

Της ΜΑΡΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

«**Ε**λπίδες με το σταγονόμετρο», είναι η πολιτική κατεύθυνση που επιχειρούν τώρα να χαράξουν τα κυβερνητικά στελέχη στους χώρους των ενδιαφερόντων τους. Γιατί βέβαια, η ανατροπή της «πολιτικής Σημίτη» ευνοεί τις προσδοκίες για κάτι περισσότερο στο χώρο των εργαζομένων ιδιαίτερα, που πλήρωσαν άνισσα στη διετία που πέρασε. Οι ίδιοι οι παράγοντες μετά την τροποποίηση της οικονομικής πολιτικής κάνουν λόγο για «μια ανάσα ενόψει 1988», χωρίς να διευκρινίζουν αν αναφέρονται κυρίως στο πολιτικό επίπεδο και τις εντυπώσεις που επιδιώχθηκε να κερδηθούν καθώς όλοι αναμένουν εκλογές.

Το σκηνικό τροποποιείται πλέον καθώς επιχειρείται από την κυβέρνηση μια «εκ νέου» προσέγγιση και επανάκτηση του λαϊκού αισθήματος σε παράλληλη πορεία με την αποκατάσταση των σχέσεων κυβερνήτος κόμματος με τα κόμματα της Αριστεράς. Η καταβολή της υπεσχέμενης από το '85 ΑΤΑ χωρίς να αποκαθιστά την αριστερή φυσιογνωμία του ΠΑΣΟΚ εν τούτοις, φαίνεται να διευκολύνει τη συνέχιση κάποιων μισοτελειωμένων συζητήσεων είτε αφορούν το εκλογικό σύστημα είτε το συνδικαλιστικό πρόβλημα.

Οι δηλώσεις του προέδρου του ΣΕΒ κ. Θ. Παπαλεξόπουλου, ο οποίος κάνει λόγο για «σοβαρή υποχώρηση του επιχειρηματικού κλίματος» και «προτεραιότητα στους πολιτικούς στόχους έναντι των οικονομικών»

πιστοποιούν την επιχειρούμενη αλλαγή.

Οι ενδείξεις για τη νέα (:) γραμμή πλεύσης της κυβέρνησης δεν έχουν ακόμα ολοκληρωθεί, τουλάχιστον στο επίπεδο των διευκρινίσεων που θα δοθούν, όπως ανακοινώθηκε, αύριο από το νέο υπουργό Εθνικής Οικονομίας κ. Π. Ρουμελιώτη προς τη ΓΣΕΕ και τον ΣΕΒ.

Δείγματα, πάντως, της «νέας» λογικής έδωσε ο ίδιος ο πρωθυπουργός μετά τη συνεδρίαση του υπουργικού συμβουλίου την Παρασκευή «κάνοντας έκκληση στον ιδιωτικό τομέα να ακολουθήσει την εισοδηματική πολιτική που εξαγγέλθηκε για το δημόσιο τομέα», ενώ το μήνυμά ήταν αυστηρότερο για τις ΔΕΚΟ, όπου τυχόν συνυπολογίσεις υπερβάσεων της εισοδηματικής πολιτικής επιφέρουν κυρώσεις.

Τα πλαίσια των παροχών έλεγε παράγοντας που διακρίθηκε για την υποστήριξη μιας ελαστικότερης οικονομικής πολιτικής υπερβαίνοντάς εκείνα του '82, ιδιαίτερα αν συνδυαστούν με τις φορολογικές ελαφρύνσεις. Με την παρέμβαση του πρωθυπουργού δόθηκαν περισσότερα από όσα κανείς υπολόγιζε, συμπλήρωνε, για να καταλήξει ότι οι αποφάσεις συνιστούν ένα ανυπέρβλητο πλαίσιο πολιτικής.

Ο μηχανισμός επιβολής παρόμοιων αποφάσεων είναι γνωστός: ήδη η συλλογική σύμβαση που υπογράφηκε μεταξύ διοίκησης και εργαζομένων στον ΟΤΕ και συμπληρώθηκε με την υπογραφή του υπουργού Μεταφορών επιστράφηκε στους ενδιαφερόμενους ανεπιθύμητη με την παραινέση να υποβληθεί στην έγκριση των ΔΕΚΟ.

Στον ιδιωτικό τομέα εξάλλου η διαιτησία

αποτελεί και για το '88, γνώριμο μέσο ελέγχου των παροχών. Όχι βέβαια ότι θα χρειαστεί μια κατασταλτική παρέμβαση της μετά την όξυνση του κλίματος με τους βιομηχάνους, και εξαιτίας της έκτακτης φορολόγησης των κερδών τους του '86. Πρόθεση χορήγησης αυξήσεων δεν είναι πλέον τόσο ορατή όσο τουλάχιστον πριν από την ανατροπή του σκηνικού στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, ενώ εξακολουθεί να ισχύει περιορισμός για τη μη μετακύλιση του αυξημένου κόστους εργασίας στις τιμές των προϊόντων.

Σε κλαδικό και κυρίως επιχειρησιακό επίπεδο η κυβέρνηση φαίνεται, τέλος, ότι αναμένει το 1988 σαν έτος πειραματικής εφαρμογής της σύνδεσης μισθού - παραγωγικότητας. Από τη διαδικασία αυτή φαίνεται ότι η κυβέρνηση προσβλέπει σε οφέλη για την αποκατάσταση μιας ανοιχτής αγοράς εργασίας και της ελεύθερης οικονομίας.

Εν κατακλείδι προεκλογικό κλίμα με διατήρηση ύφεσης, που είχε στα εισοδηματικά με την οικονομία φαίνεται ότι είναι η σημερινή προσδοκία κυβέρνησης και ΠΑΣΟΚ, που όμως σχινοβατεί.

Στα συνδικάτα, πάντως, η «δοκιμή» του ΠΑΣΟΚ στα οικονομικά - πολιτικά διαμόρφωσε ένα modus-vivendi, ανάμεσα στις παρατάξεις που αλληλοσπαράσσονταν μέχρι τώρα και εξαιτίας της κρίσης ηγεσίας στη ΓΣΕΕ. Οι αποφάσεις για απεργία στις 15 Δεκεμβρίου που πάρθηκαν από το Εργατικό Κέντρο της Αθήνας, όσο και στην ΑΔΕΔΥ είναι ένα πρώτο είδος ομοφωνίας, που επιτεύχθηκε ύστερα από

πολλά χρόνια και αφορά το «ο.κ.» στην 24ωρη απεργία σαν μορφή αντίδρασης. Ψηφίζοντας διαφορετικά κατά περίπτωση, εντέλει οι ισάριθμοι με τα κόμματα συνδικαλιστικές παρατάξεις συμφώνησαν ότι χρειάζεται κατ' αρχήν μια 24ωρη απεργία διαφωνώντας στη συνέχεια για τους λόγους που την προτείνουν ή τα αιτήματα που διεκδικούν.

Η ΠΑΣΕΚ για παράδειγμα πρότεινε 24ωρη απεργία, ζητώντας συνυπολογισμό σε όλα τα κλιμάκια της ΑΤΑ του εισαγόμενου πληθωρισμού και διευρύνση των κλιμακίων της ΑΤΑ, ενώ η ΕΣΑΚ-Σ, που πρότεινε αρχικά μόνο μια παναθηναϊκή συγκέντρωση, ψήφισε τελικά την απεργία διεκδικώντας κάλυψη των απωλειών του εισοδήματος των μισθωτών για τη διετία. Στο ΕΚΑ η διαφοροποίηση αυτή οδήγησε σε διαφορετικές συμμαχίες ενώ στην ΑΔΕΔΥ υπήρξε σύμπτωση ΠΑΣΕΚ - ΕΣΑΚ-Σ κατά την ψηφοφορία.

Ο στόχος μιας πολιτικής συναίνεσης από αριστερά γίνεται τώρα εμφανέστερος από το κυβερνών κόμμα και τη συνδικαλιστική παράταξη του, καθώς οι εκλογές πλησιάζουν αλλά και οι δυσάρεστες εμπειρίες διδάσκουν.

Από την πλευρά του, το ΚΚΕ και περισσότερο η συνδικαλιστική του παράταξη εμφανίζεται αμήχανη μπροστά στις προαναγγελίες υποσχέσεων από τη μια και τη γραμμή του μετώπου μιας συμπάραταξης από την άλλη παραπαίοντας κατά συνέπεια στο συνδικαλιστικό πρόβλημα.

Η όποια κατάληξη στο «ζήτημα ΓΣΕΕ» φαίνεται έτσι ότι θα συναρτηθεί με τις γενικότερες πολιτικές εξελίξεις.

«Ευνοούμενοι» της επαρχίας

Παρά το ότι ο προϋπολογισμός του 1988 δεν προβλέπει κονδύλι για εκλογές, είναι ο προϋπολογισμός των εκλογών για την κυβέρνηση.

Οι αποφάσεις της για τη μεγάλη αύξηση του ελλείμματος και οι προτεραιότητες που δίνει στην κατανομή των κονδυλίων δείχνουν τις προθέσεις της και ανοίγουν τα χαρτιά με τα οποία θα κατεβεί στις εκλογές του 1989, αν δεχτούμε τη δήλωση του πρωθυπουργού ότι οι εκλογές θα γίνουν τότε.

Αυτό που ξεχωρίζει — κοιτάζοντας με το μάτι των παροχών και όχι του σφίξιματος των κονδυλίων — είναι η σημαντική αύξηση των πόρων προς την υγεία και κοινωνική ασφάλιση, την αύξηση της επιχορήγησης προς τον ευρύτερο γεωργικό τομέα (ΟΓΑ, δαπάνες για τη γεωργία, ενισχύσεις, επιδοτήσεις από την ΕΟΚ).

Αυτό ξεχωρίζει, όπως όμως ξεχωρίζει και η συρρίκνωση των δαπανών προς την παιδεία, η ανυπαρξία κονδυλίων για το περιβάλλον που είναι το υπ' αριθμόν ένα πρόβλημα της Αθήνας και, σε λίγο, και των άλλων μεγάλων πόλεων.

Αυτό που ξεχωρίζει είναι ότι όλοι οι άλλοι τομείς και οι δαπάνες που αναγνωρίζονται στα υπουργεία μένουν στα ίδια επίπεδα αν λάβουμε υπόψη τον πληθωρισμό, αλλά το ύψος τους είναι τέτοιο (το ύψος του γενικού προϋπολογισμού φτάνει τα 3,4 τρις. δρχ.) που διατηρούν στο ακέραιο την σημερινή μορφή, εξασφαλίζουν τη λειτουργία της κρατικής μηχανής με το ίδιο αν όχι διευρυμένο αριθμό προσωπικού.

Αν σταθούμε πιο αναλυτικά στα νούμερα, διαπιστώνουμε ότι για την υγεία και την κοινωνική ασφάλιση διατίθενται για το 1988 552 δισ. δρχ., έναντι 337 δισ. δρχ. φέτος, ποσοστό αύξησης 42,8%.

Ο ευαίσθητος αυτός τομέας της υγείας θα απορροφήσει το 17% του συνόλου των δαπανών.

Πού κατευθύνονται όμως αυτά τα ποσά; 1. Στην ολοκλήρωση των εργασιών των τριών πανεπιστημιακών νοσοκομείων της Πάτρας, των Ιωαννίνων και του Ηρακλείου της Κρήτης.

2. Στην ολοκλήρωση της κατασκευής των Κέντρων Υγείας και στην επάνδρωσή τους, ώστε να λειτουργούν απρόσκοπτα.

3. Στην κάλυψη του ελλείμματος του ΙΚΑ που επιχορηγείται με τα 135 δισ. δρχ. για να ανταπεξέλθει στις ανάγκες που θα προκύψουν κυρίως από την αύξηση των συντάξε-

ων και του αριθμού των συνταξιούχων.

Αλλά ακόμη το ΙΚΑ θα αναλάβει και τη χορήγηση της πρόσθετης σύνταξης στους αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης, που πρόσφατα έταξε ο πρωθυπουργός.

Ποιος είναι ο πολιτικός αντίκτυπος των κινήσεων αυτών;

1. Με όλα αυτά τα έργα που πράγματι βρίσκονται σε εξέλιξη στις επαρχιακές πόλεις, οι κάτοικοι εκεί ζουν σε ένα δικό τους προεκλογικό κλίμα γιατί βλέπουν τουλάχιστον ότι στον τομέα της υγείας τα πράγματα αλλάζουν γι' αυτούς.

2. Η σύνταξη των αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης και οι πενιχρές συντάξεις του ΙΚΑ, είναι παροχή που απευθύνεται και πιάνει τόπο σε όσους ζουν στην επαρχία. Και αυτό γιατί εκεί ζουν οι γέροντες αγωνιστές που θα πάρουν τη σύνταξη, γιατί όσοι έκαναν αστικά επαγγέλματα δεν τη δικαιούνται, αφού θα παίρνουν σίγουρα κάποια μεγαλύτερη σύνταξη από κάποιο ταμείο. Και γιατί στην επαρχία πιστρέφουν εκατοντάδες συνταξιούχοι που ζουν στην πόλη μόνο το χειμώνα.

Πιο άμεσο χαρακτήρα έχει η απόφαση να επιχορηγηθεί ο ΟΓΑ με 100 δισ. δρχ. το 1988 έναντι 77 φέτος για να καλύψει την αύξηση κατά 1.500 δρχ. όλων των αγροτικών συντάξεων (συνολικά το μέτρο θα στοιχίσει 17 δισ. δρχ.) και να δώσει μέρος των αποζημιώσεων για τις ζημιές που έπαθαν οι καλλιέργειες από την κακοκαιρία. Ήδη για το 1987 δόθηκαν 60 δισ. δρχ., το 1988 θα δοθούν περίπου τα διπλάσια. Το σύνολο των ζημιών υπολογίζεται ότι φθάνει τα 300 δισ. δρχ. αλλά οι επιπτώσεις φαίνονται σταδιακά χρόνο με το χρόνο στις καλλιέργειες και θα καλυφθούν μέσα σε 5 χρόνια.

Στο ίδιο πνεύμα, αν και δεν φαίνονται με την πρώτη ματιά, είναι προσαρμοσμένα και τα κονδύλια για τη γεωργία. Για το 1988 θα δοθούν συνολικά 168 δισ. δρχ. έναντι 152 φέτος, ποσοστό αύξησης 10,7%. Από αυτά τα 115 δισ. δρχ. είναι άμεσες επιδοτήσεις.

Τα κονδύλια όμως δεν περιορίζονται σε αυτό το ύψος. Ξεχωριστά από τον προϋπολογισμό τηρείται ο Ειδικός Λογαριασμός Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων μέσω του οποίου εισρέουν στην ελληνική γεωργία τα εθνικά και κοινοτικά κεφάλαια. Για το 1988 ο λογαριασμός αυτός υπολογίζεται ότι θα φτάσει τα 250 δισ. δρχ. έναντι 204 που θα κλείσει φέτος (αύξηση 22,1%).

Συνολικά το κονδύλι αυτό αφορά επιδο-

τήσεις παραγωγής, ενισχύσεις μεταποίησης, επιδοτήσεις εξαγωγών αγροτικών προϊόντων που προέρχονται από την Κοινότητα και πηγαίνουν άμεσα ή έμμεσα στους παραγωγούς. Δίνονται κυρίως στα προϊόντα σιτηρά, ζάχαρη, ελαιόλαδο, οπωροκηπευτικά, κρασιά κ.λπ.

Η επαρχία λοιπόν είναι κερδισμένη και έχει μπει για τα καλά στο στόχαστρο της κυβέρνησης για τις εκλογές.

Και κάτι ακόμη που συμπληρώνει την εικόνα. Τη στιγμή που οι μισθωτοί του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα αγωνίζονται για μια εισοδηματική πολιτική που θα εξασφαλίζει μια μικρή αύξηση στα πραγματικά εισοδήματά τους τα εισοδήματα της επαρχίας βελτιώνονται μέσα από το μηχανισμό καθορισμού των τιμών των προϊόντων, κάτι που γνωρίζει και εφαρμόζει η κυβέρνηση, σε όλες τις περιπτώσεις που θέλει να έχει εξασφαλισμένη την εκλογική της πελατεία.

Έχει λοιπόν, η κυβέρνηση τα όπλα να κερδίσει την επαρχία και άρχισε ήδη να τα χρησιμοποιεί.

Το άλλο της πρόσωπο φαίνεται, όπως προαναφέραμε, στη συρρίκνωση των κονδυλίων για την παιδεία. Οι δαπάνες για το 1988 καθορίστηκαν στο ύψος των 272 δισ. δρχ. έναντι 220 φέτος. Η αύξηση είναι 22% και το ποσοστό στο συνολικό ύψος του προϋπολογισμού είναι μόλις 8%.

Αμέσως γεννάται το ερώτημα: Δεν ανησυχεί η κυβέρνηση από το κύμα διαμαρτυρίας και το πραγματικό αδιέξοδο που βρίσκονται τα ΑΕΙ και τις επιπτώσεις της κατάστασης αυτής στα εκλογικά της σχέδια;

Δεν ανησυχεί, όπως έλεγαν άνθρωποι του επιτελείου της, γιατί το πρόβλημα των αντιδράσεων έχει «αστικό χαρακτήρα» δηλαδή η αγανάκτηση περιορίζεται εντός των τειχών των πόλεων που, απ' ό,τι φαίνεται, η κυβέρνηση έχει εκτιμήσει πως χάνει το εκλογικό παιχνίδι.

Άλλωστε σ' αυτό το συμπέρασμα συνηγορεί το γεγονός ότι η αρχική της απόφαση για την εισοδηματική πολιτική ήταν ο ετεροχρονισμός της ΑΤΑ, που μετά τα γνωστά γεγονότα άλλαξε. Η αρχική απόφαση αλλά και τα όσα συνέβησαν μετά επηρεάζουν άμεσα τον πληθυσμό των πόλεων και ειδικά της Αθήνας, που συγκεντρώνει πάνω από το 50% της οικονομικής δραστηριότητας και που είναι και πιο κοντά στα γεγονότα.

ΠΑΙΔΕΙΑ:

Κονδύλια με το σταγονό- μετρο

«ΑΝΕΠΑΡΚΗ είναι τα κονδύλια που διατίθενται για την Παιδεία το 1988. Απαιτείται μια δραστηκή αλλαγή της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης».

Την παραπάνω δήλωση έκανε στην ΑΥΓΗ ο πρόεδρος του Πανεπιστημίου Αθηνών, κ. Μιχάλης Σταθόπουλος.

Αναφερόμενος ειδικότερα ο κ. Σταθόπουλος στα κονδύλια που διατίθενται για φοιτητικά συγγράμματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών είπε ότι ενώ είχαν ζητηθεί 200 εκατ. δραχμές δίνονται μόνο 82 εκατ. «Αυτά επαρκούν μόνο για την εξόφληση των χρεών για την έκδοση συγγραμμάτων του ακαδημαϊκού έτους 1985 - 1986», δήλωσε.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της εισηγητικής έκθεσης του προϋπολογισμού που κατατέθηκε στη Βουλή, ο τομέας της εκπαίδευσης θα απορροφήσει το 1988 272 δισ., 318 εκατ. δραχμές έναντι 221 δισ. 680 εκατ. το 1987.

Η πραγματική αύξηση των κονδυλίων δεν ξεπερνά το 6%.

Ιδιαίτερα χαμηλή είναι η πραγματική αύξηση των δαπανών δημοσίων επενδύσεων — υπολογίζεται περίπου 4% — από τις οποίες θα χρηματοδοτηθούν η κατασκευή πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων, ΤΕΙ κ.λπ. και τα σχολικά κτίρια της περιοχής της πρωτεύουσας. Για τη χρηματοδότηση των σχολικών κτιρίων της υπόλοιπης χώρας διατίθενται μόνο 10 δισ. ενώ ποσό ύψους 9,5 δισ. θα διοχετευθεί στα νέα προγράμματα και δραστηριότητες της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι σύμφωνα με στοιχεία που συγκεντρώσαμε μόνο η κτιριακή κατασκευή ενός πανεπιστημιακού τμήματος κοστίζει περίπου 1 δισ. 200 εκατ. δραχμές χωρίς να συνυπολογιστούν τα έξοδα για τον εξοπλισμό του. Χαρακτηριστικό είναι ακόμη ότι η κατασκευή ενός τετραγωνικού μέτρου σχολικού κτιρίου κοστίζει σήμερα 62 χιλ. δραχμές, δηλαδή το ποσό των 10 δισ. που δίνεται για να καλυφθούν οι ανάγκες όλης της χώρας — πλην της περιοχής Αθηνών — επαρκεί για να κατασκευαστούν 1.200 σχολικές αίθουσες.

Μόνο η Αθήνα χρειάζεται άλλες 2.000 αίθουσες για να καλύψει τις ανάγκες των μαθητών της.

Αξιοσημείωτος είναι ο τριπλασιασμός των δαπανών για τα φοιτητικά συγγράμματα (1 δισ. 232 εκατ. το 1987 - 3 δισ. 37 εκατ. το 1988), ενώ τα ποσά που διατίθενται για τη σίτιση των φοιτητών και σπουδαστών παρουσιάζουν πολύ μικρή αύξηση (4 δισ. 700 εκατ. το 1987 - 5 δισ. 840 εκατ. το 1988).

Συνολικά τα ποσά που διατίθενται για την Παιδεία αποτελούν το 8,6% επί του συνόλου του προϋπολογισμού του 1988, έναντι 7% περίπου επί του συνόλου των δαπανών του περσινού προϋπολογισμού.

ΓΙΟΥΛΗ ΜΑΝΩΛΗ

ΕΚΔΟΣΗ ΝΕΑΣ ΣΕΙΡΑΣ ΕΝΤΟΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΜΕ ΤΑ ΑΥΞΗΜΕΝΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ

Απο τη Δευτέρα, 30 Νοεμβρίου, θα κυκλοφορήσει η νέα σειρά εντόκων γραμματίων του Δημοσίου με τα αυξημένα επιτόκια.

Τα έντοκα γραμμάτια έχουν ονομαστική αξία 100.000, 200.000, 500.000 και 1.000.000 δραχμές.

Η διάρκεια των εντόκων γραμματίων είναι τρίμηνη, εξάμηνη και ετήσια.

Θα πωλούνται στο κοινό από τις Τράπεζες, τους χρηματιστές και απ' όλα τα Καταστήματα της Τράπεζας της Ελλάδος.

Τα έντοκα γραμμάτια μπορούν να αγοράσουν οι ιδιώτες, οι ιδιωτικές επιχειρήσεις, οι δημόσιες επιχειρήσεις και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Οι Ιδιωτικές και Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις μπορούν να επενδύουν διαθέσιμά τους σε έντοκα γραμμάτια ανεξάρτητα από το εάν χρηματοδοτούνται ή όχι από πιστωτικά Ιδρύματα.

Επιτρέπεται σε κατοίκους του εσωτερικού ή εξωτερικού (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) να επενδύουν σε έντοκα γραμμάτια κεφάλαια που προέρχονται από δραχμοποίηση μη υποχρεωτικά εκχωρητέου συναλλάγματος και το προϊόν της προεξόφλησης ή εξόφλησης των τίτλων (περιλαμβανομένων και των τόκων) επιτρέπεται να εξάγεται χωρίς περιορισμούς στο εξωτερικό.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

1. Τα επιτόκια των εντόκων γραμματίων, είναι 17,5% για τα τρίμηνα 18% για τα εξάμηνα και 19,5% για τα ετήσια.

Σύμφωνα με τα επιτόκια που έχουν καθορισθεί μέχρι σήμερα, η απόδοση των εντόκων γραμματίων είναι μεγαλύτερη μέχρι 2,5 ποσοστιαίες μονάδες, από την απόδοση των καταθέσεων και των τραπεζικών ομολόγων, όπως προκύπτει από τον παρακάτω συγκριτικό πίνακα:

Διάρκεια	ΑΠΟΔΟΣΗ		
	Εντόκων Γραμματίων	Προθεσμιακών Καταθέσεων	Τραπεζικών Ομολόγων
3 μήνες	17,5%	15,5%	_____
6 μήνες	18 %	16 %	_____
12 μήνες για ποσό 100.000 δρχ.	19,5%	17,68%	17%
12 μήνες για ποσό 500.000 δρχ.	19,5%	17,68%	17%
12 μήνες για ποσό 1 εκατ. δρχ.	19,5%	17,68%	18%
12 μήνες για ποσό 2 εκατ. δρχ.	19,5%	18,20%	18%
12 μήνες για ποσό 5 εκατ. δρχ.	19,5%	18,51%	19%
12 μήνες για ποσό 10 εκατ. δρχ.	19,5%	19,14%	19%

Τα γραμμάτια πωλούνται στο κοινό σε τιμή μικρότερη από την ονομαστική τους αξία. Η διαφορά ανάμεσα στην ονομαστική αξία του γραμματίου και στο ποσό που καταβάλλεται αντιπροσωπεύει τους τόκους, που αντιστοιχούν στη διάρκειά του και οι οποίοι υπολογίζονται στο ποσό που πληρώνει ο αγοραστής.

Για παράδειγμα: Δωδεκάμηνο έντοκο γραμμάτιο που είναι ονομαστικής αξίας 1 εκατομ. δρχ. θα πωλείται στις 30 Νοεμβρίου, έναντι δρχ. 836.820. Κατά την λήξη του ο κομιστής θα εισπράξει την ονομαστική αξία του γραμματίου δρχ. 1.000.000. Ετσι, οι τόκοι που θα εισπράξει ο αγοραστής του γραμματίου αυτού, είναι δρχ. 163.180 (δηλαδή $836.820 \times 19,5\%$). Οι τόκοι αυτοί είναι περισσότεροι κατά 15.230 δρχ. από τους τόκους που θα εισέπραττε αν τοποθετούσε το ποσό που κατέβαλε σε προθεσμιακή κατάθεση και κατά 20.921 δρχ. περισσότεροι από τους τόκους που θα εισέπραττε αν με το ίδιο ποσό αγόραζε τραπεζικά ομόλογα.

Δωδεκάμηνο έντοκο γραμμάτιο ονομαστικής αξίας 100.000 δρχ. θα πωλείται έναντι δρχ. 83.682, των 500.000 έναντι δρχ. 418.410, των 2 εκατ. δρχ. έναντι δρχ. 1.673.640, των 5 εκατ. δρχ. έναντι δρχ. 4.184.100 και των 10 εκατ. δρχ. θα πωλείται έναντι δρχ. 8.368.200.

Σε ανάλογες τιμές μετά την αφαίρεση των αντιστοιχών τόκων, θα πωλούνται και τα τρίμηνης και εξάμηνης διάρκειας γραμμάτια.

2. Οι τόκοι των εντόκων γραμματίων δεν φορολογούνται.

3. Τα έντοκα γραμμάτια είναι ανώνυμοι τίτλοι, μεταβιβάζονται ελεύθερα και πληρώνονται στον κομιστή στη λήξη τους.

4. Οι κάτοχοι των εντόκων γραμματίων μπορούν να τα ανανεώσουν στη λήξη τους για την ίδια διάρκεια, εισπράττοντας τους αναλογούντες τόκους. Έχουν, επίσης, την ευχέρεια να τα ανανεώσουν σιωπηρά.

5. Τα έντοκα γραμμάτια μπορούν να προεξοφληθούν πριν από τη λήξη τους από τις Τράπεζες, γεγονός που επιτρέπει τη γρήγορη ρευστοποίησή τους σε περίπτωση ανάγκης, του αγοραστή.

6. Η αγορά και η μεταβίβαση των εντόκων γραμματίων δεν υπόκεινται σε φορολογικές επιβαρύνσεις.

7. Τα έντοκα γραμμάτια γίνονται δεκτά στην ονομαστική τους αξία για σύσταση εγγυοδοσίας για τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς έργων ή προμηθειών του Δημοσίου ή νομικών προσώπων Δημοσίου Δικαίου, δυνάμει του Ν.Δ. 3745/57.

Για συμπληρωματικές πληροφορίες, οι ενδιαφερόμενοι επενδυτές μπορούν να απευθύνονται στην Τράπεζα της Ελλάδος (Κεντρικό Κατάστημα Αθηνών, τηλέφωνα 3231800, 3202739, 3202740 και 3202741).

ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 1988

Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΚΑΙ Ο ΠΡΟΕΚΚΛΟΓΙΚΟΣ ΛΑΪΚΙΣΜΟΣ ΤΟΥ κ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Του ΣΩΤΗΡΗ ΒΑΛΑΝΤΗ

Μια «τρικλοποδιά» του κ. Παπανδρέου σημάδεψε την άνοδο Σημίτη στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, μια «τρικλοποδιά» σημάδεψε και την πτώση του: Το 1985 ο πρωθυπουργός ξεγέλασε το σύνολο του ελληνικού λαού προσφέροντας το σταθεροποιητικό πρόγραμμα αντί για τις «καλύτερες μέρες» που είχε υποσχεθεί προεκλογικά. Το 1987 ξεγέλασε τον εκλεκτό υπουργό του, βάζοντάς τον να εξαγγείλει μια πολιτική που από κοινού είχαν αποφασίσει, και αποκηρύσσοντάς τον πριν αλέκτωρ λalήσει τρεις, υπονοώντας μάλιστα ότι ξεγελάστηκε από αυτόν.

Οι δύο σταθερές

Η άποψη ότι ο κ. Παπανδρέου δεν έχει σταθερές αρχές είναι ολότετα λαθεμένη. Η «πολιτική της τρικλοποδιάς» του εμπαιγμού των πάντων για τα πάντα είναι η πρώτη σταθερή αρχή του. Παρουσιάζει εκπληκτική σταθερότητα: Οι ακροβασίες στα ζητήματα της ΕΟΚ, του ΝΑΤΟ, των βάσεων και των εθνικοποιήσεων στην αρχή της θητείας του, το άρθρο 4, η αποπομπή του Καραμανλή, οι «καλύτερες μέρες», το εκκλησιαστικό, η τελευταία κίνηση με τον Σημίτη, αποτελούν μερικά μόνο δείγματα.

Μερικοί θέλουν να μας κάνουν να πιστέψουμε, ότι η αρχή της τρικλοποδιάς είναι η πεμπουσία της «τέχνης» της πολιτικής, πως οι αντιρρήσεις μας είναι ηθικολογίες. Εμείς θα επιμένουμε ότι η τέτοια πολιτική είναι μια από τις πιο ανησυχητικές εκφράσεις της βαθύτατης κρίσης (αν όχι σήψης) της πολιτικής ζωής και της κοινωνίας μας. Η αποφασιστική εναντίωση σε αυτήν είναι θεμελιώδης δημοκρατικό καθήκον και η περιορισμένη ευαισθησία της κοινωνίας στο θέμα αυτό, αλλά επιβάλλει να το φωνάξουμε ακόμα πιο δυνατά. Η εμπειρία της χούντας δεν μπορεί επ' άπειρον να μας λογοκρίνει στην διαπίστωση ότι το κοινοβουλευτικό μας σύστημα νοσεί βαριά. Η ιστορία διδάσκει ότι τα μέσα είναι άρρηκτα δεμένα με το σκοπό. Και η Αριστερά, έχοντας τις δικές της τραγικές εμπειρίες, γνωρίζει πιο καλά ότι η πολιτική της τρικλοποδιάς δεν μπορεί να έχει καμιά σχέση με αυτήν.

Όμως ο κ. Παπανδρέου έχει και μια δεύτερη σταθερή αρχή, κι εδώ χρειάζεται ιδιαίτερη προσπάθεια από μας τους αριστερούς για να δούμε καθαρά: Πρόκειται για την αρχή της συστηματικής χρησιμοποίησης παραδοσιακών και ξεπερασμένων πια στερεότυπων της αριστεράς, ενός μεγάλου μέρους της «κοινοπολιτικής» της — που δεν έχει ανανεωθεί ή ανανεώνεται με ρυθμούς χελώνας — για την παγίδευση των αριστερών ψηφοφόρων, με στόχο τη διατήρησή του στην εξουσία. Και πρέπει να ομολογήσουμε ότι η Αριστερά — φυσικά πρώτα και κύρια το ΚΚΕ, αλλά όχι μόνον αυτό — έχει μεγάλο μερτικό ευθύνης για τη μέχρι σήμερα σχετική επιτυχία αυτής της τακτικής. Ας το πούμε απλά: Ο κ. Παπανδρέου μπορεί να παγιδεύει μέρος της Αριστεράς επειδή η ίδια η Αριστερά εξακολουθεί να πιστεύει στα στερεότυπα που της «κλέβει» ο κ. Παπανδρέου.

Τρία παραδείγματα

Ο Α. Παπανδρέου διώχνοντας τον Κ. Καραμανλή, άσχετα πώς και γιατί, έκανε αυτό που ζητούσε η Αριστερά, καθώς η τελευταία δεν τόλμησε να πει εκείνη την εποχή ότι η κίνηση αυτή ήταν λαθεμένη και άρα όχι αριστερή. Ποιο ήταν το «κοινό αίσθημα» της Αριστεράς για το τι έγινε στις 9.3.85; Εκδιώχθηκε ένα προπύργιο της αντίστασης, βέβαια με «μπαμ-

πέστικο» τρόπο, αλλά τι να κάνουμε, αυτό έχει η πολιτική. Πάντως το αποτέλεσμα ήταν θετικό.

Ο κ. Παπανδρέου διώχνοντας τον Σημίτη, άσχετα πώς, υιοθετεί ένα σημαντικό μέρος των αιτημάτων της Αριστεράς στην οικονομική πολιτική (βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, είπε ο Χ. Φλωράκης), καθώς η τελευταία δεν βρήκε ακόμα το θάρρος (παρά κάποια βήματα της Ε.Α.Ρ.) να πει δυνατά ότι η αριστερή οικονομική πολιτική δεν είναι αυτή που, με βλέποντας πέρα από τη μύτη της, περιορίζεται σε κάποια ηθικά δίκαια, αλλά οικονομικά εξωπραγματικά και πολιτικά λαϊκίστικα εισοδηματικά αιτήματα. Είναι αυτή που θα επιτρέψει στη χώρα μας, με το μικρότερο δυνατό κόστος για τους εργαζόμενους, να πάψει να χάνει έδαφος στο διεθνές στίβο, να βγει από το χορό του Ζαλόγγου που την οδηγεί η ιστορία της, οι κυρίαρχες ομάδες, η φαντοχλαυδία του δικοματισμού, ο συντηρητικός κατακερματισμός, και η ανεπάρκεια της Αριστεράς. Ας ρωτήσουμε καθαρά: Ποια είναι ορθότερη, η γραμμή Σημίτη της 24.11 ή η γραμμή Κουτσόγιωργα - Παπανδρέου της 25.11; Η απάντηση πρέπει να είναι σαφής: Η γραμμή Σημίτη, άσχετα αν και αυτή από μόνη της, δεν οδηγούσε σε διέξοδο. Η νέα γραμμή είναι γραμμή εθνικής καταστροφής, και άρα δεν μπορεί να είναι βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, ούτε βέβαια προς αριστερή κατεύθυνση. Δεν αποδεικνύει ότι υπήρχαν τα περιθώρια για τα οποία έλεγε η Αριστερά, κατά τα λεγόμενα του Χ. Φλωράκη. Αποδεικνύει ότι για να ξαναεκλεγεί ο Α. Παπανδρέου είναι διατεθειμένος να διακυβέψει την ελληνική οικονομία υιοθετώντας ορισμένες λαϊκίστικες θέσεις της παραδοσιακής Αριστεράς.

Αλλά κι όταν αύριο ο κ. Παπανδρέου θα διακόψει προεκλογικά τις διαπραγματεύσεις για τις βάσεις με τους

Αμερικανούς, άσχετα γιατί κι άσχετα τι θα σκέφτεται να κάνει αργότερα, θα υιοθετεί ένα κεντρικό αίτημα της Αριστεράς ή του μεγαλύτερου μέρους της, που λέει «όχι στις διαπραγματεύσεις», καθώς εξακολουθούμε να θεωρούμε «μη αριστερή» κάθε διατύπωση εξωτερικής πολιτικής που συνδέει τον κόσμο στον οποίο αποβλέπουμε (χωρίς πολέμους και συνασπισμούς) με τη σημερινή πραγματικότητα και τις δυνατότητες επηρεασμού της. Καθώς εξακολουθούμε να κουβαλάμε, άλλοι ρητά και άλλοι ενδόμυχα, τα δόγματα της γεωγραφικής αντίληψης του σοσιαλισμού, της μονομερούς εξασθένησης του ενός συνασπισμού. Καθώς θεωρούμε (ή δηλώνουμε πως θεωρούμε) «αριστερή» μια πολιτική εκ των προτέρων ρήξης με τις ΗΠΑ που θα εξασθενούσε καταφανώς την διεθνή αμυντική θέση της χώρας, ενώ θα αποτελούσε και αποσταθεροποιητικό στοιχείο στην ευρωπαϊκή ασφάλεια, αφηνώντας στη «δεξιά» πολιτική, και ακριβέστερα στους εκλογικούς υπολογισμούς του κ. Παπανδρέου, το πεδίο της συγκεκριμένης υπεράσπισης — φαντάζεται κανείς με τι «αίσθημα εθνικής ευθύνης» — των εθνικών συμφερόντων. Είναι αλήθεια ότι με το πέρασμα του χρόνου, ο κόσμος της Αριστεράς έχει συνειδητοποιήσει πιο καθαρά το στόχο των «αριστερών» ελιγμών του κ. Παπανδρέου. Γιατί κάθε φορά, μετά τις εκλογές λ.χ. γίνεται ξεκάθαρο ότι τα αριστερά στερεότυπα χρησιμοποιήθηκαν εναντίον της Αριστεράς για να διατηρηθεί ο ίδιος ανεξέλεγκτος στην εξουσία. Ωστόσο, συχνά διστάζουμε να αναγνωρίσουμε ότι η παπανδρεϊκή τακτική δεν περιλαμβάνει μόνο λαθρεμπόριο αριστερών ιδεών, αλλά και υλοποίηση μέρους των ιδεών μας, που ακριβώς δεν είναι πια αυτό που παλιά νομίζαμε. Στην οικονομική πολιτική, το πρόβλημα δεν είναι μόνο η μονόπλευρη σταθεροποιητική πολιτική

του 1985, ούτε το ότι ίσως δεν θα υλοποιηθούν τελικά αυτά που εξαγγέλθηκαν για το 1988. Είναι και ο κρατικισμός και αντι-ΕΟΚισμός της πρώτης τετραετίας. Είναι και ο λαϊκισμός που πιθανόν να οδηγήσει να υλοποιηθούν αυτά που εξαγγέλθηκαν για το 1988. Είναι δηλαδή ότι με δοσμένη την κατάσταση της οικονομίας μας, η νέα πολιτική, που ανακουφίζει τους εργαζόμενους του χρόνου, θα οδηγήσει πολύ γρήγορα σε νέα αδιέξοδα, που βέβαια θα ζημιώσουν τους εργαζόμενους. Στην εξωτερική πολιτική, το πρόβλημα δεν είναι ότι το ΠΑΣΟΚ θα υπογράψει τελικά μια συμφωνία για τις βάσεις, αλλά ότι θα υπογράψει μια κακή συμφωνία, αφού κινείται με προεκλογικά κι όχι εθνικά κριτήρια, κι ενδεχόμενα στα πλαίσια αυτά θα επιδιώξει μια όξυνση με τις ΗΠΑ, πράγμα που δεν είναι εκ των προτέρων επιθυμητό.

Το «εφικτόν» στην Αριστερά

Ένα μεγάλο μέρος της Αριστεράς ακόμα και στο χώρο του ΚΚΕ, φαίνεται να έχει μεν επίγνωση των παραπάνω προβλημάτων, εμμένει όμως πεισματικά στη συντήρηση της ιδιότυπης «διπλής συνειδησης» που θέλει να σκεπτόμαστε πολιτικά «κατ' ιδίαν» αλλά να μην θίγουμε τα «όσια και τα ιερά» της παράδοσής μας με τη δικαιολογία ότι «αυτά δεν λέγονται», δεν είναι εφικτά στα πλαίσια της Αριστεράς. Δεν φαίνεται δηλαδή να έχουμε συνείδηση του πόσο εφικτή — και πιθανή — είναι με μια τέτοια αγκύλωση, όχι μόνο η εκλογική συρρίκνωση της Αριστεράς, αλλά κύρια η ιδεολογική αποδιάρθρωση και παρακμή της.

Γιατί πράγματι η παγίδευση αριστερών ψηφοφόρων από τον κ. Παπανδρέου δεν είναι η μόνη ούτε η σοβαρότερη

συνέπεια αυτής της τακτικής. Βέβαια, και αυτή η διάσταση δεν πρέπει να υποτιμάται, καθώς επιδρά αναμφισβήτητα σε ένα μέρος του εκλογικού σώματος, ιδίως των μεγαλύτερων ηλικιών. Ωστόσο είναι ενδεχόμενο η αναξιοπιστία του πρωθυπουργού και του ΠΑΣΟΚ και η αποστροφή για τον τρόπο διακυβέρνησής τους, να αποτελέσουν ισχυρότερο παράγοντα, έτσι ώστε οι «αριστερές» κινήσεις του να μην αποδώσουν αυτή τη φορά. Το βέβαιο είναι όμως ότι η ένταξη των γνωστών αριστερών ιδεών στην πολιτική της εξαπάτησης και της ανεύθυνης δημαγωγίας, και η παράλληλη αδυναμία της Αριστεράς να αντιτάξει νέες και δυναμικές ιδέες, συμβάλλουν στη μείωση της αξιοπιστίας και της ιδεολογικής ακτινοβολίας της Αριστεράς, ωθούν μεγάλα τμήματα της κοινωνίας μας, ιδίως των νεότερων ηλικιών, στην απέχθεια προς την πολιτική γενικά. Έτσι στον πολιτικό στίβο μένουν μόνοι «παίκτες» οι μονομάχοι του δικοματισμού, ενώ εξασθενούν συνολικά τα θεμέλια της δημοκρατίας μας, και βέβαια η χώρα βυθίζεται παραπέρα στα αδιέξοδά της.

Προγραμματική ανανέωση

Αριστερά χωρίς όραμα δεν μπορεί να υπάρξει. Αν η Αριστερά μεγαλούργησε κάποτε, αυτό οφείλεται στο ότι ήταν ουσιαστικά η μόνη δύναμη που είχε οράματα, γνήσια προοδευτικά για την εποχή τους. Ο κ. Παπανδρέου και το κόμμα του συνέβαλαν αποφασιστικά στην αμαύρωση και στην γελοιοποίηση των παλιών αριστερών οραμάτων. Όμως και η ίδια η Αριστερά έχει μεγάλες ευθύνες γι' αυτό, αφού συμμετέχοντας κι αυτή στη γενική αγκύλωση της κοινωνίας μας, άφησε να δημιουργηθεί και να βαθυίνει με το χρόνο ένα χάσμα ανάμεσα στα παλιά της οράματα και τις νέες πραγματικότητες. Συνέβαλε έτσι και αυτή στη μετατροπή των οραμάτων από όπλο αλλαγής και επανάστασης σε όπλο εξαπάτησης και αναχρονισμού.

Η Αριστερά πρέπει να υπάρξει. Όχι για να εξασφαλίσει κάποιες βουλευτικές έδρες στους ηγέτες της, αλλά γιατί η κοινωνία μας έχει ανάγκη ανανέωσης, χρειάζεται μια ηθική δύναμη αλλαγής που θα τη βγάλει από τη δομική ακινησία της, από τη σήψη του δικοματισμού. Και βέβαια η Αριστερά δεν θα υπάρξει κτίζοντας μαυσιωλεία για το παρελθόν της, και τέτοιο μαυσιωλείο είναι η συμπαράταξη γύρω από το ΚΚΕ. Θα υπάρξει αν προχωρήσει σε μια βαθιά εσωτερική επανάσταση, αφήνοντας αποφασιστικά τη μίζερια του εφικτού και των μικρών διορθωτικών βημάτων. Στην Ελληνική Αριστερά ονομάσαμε αυτή τη διαδικασία προγραμματική ανανέωση και σωστά. Κι εμείς όμως αργούμε, διστάζουμε στα κρίσιμα θέματα, ενώ καμιά φορά αποπροσανατολιζόμαστε βαφτίζοντας ανανέωση την υιοθέτηση ιδεών και ρευμάτων που είναι προϊόντα του κοινωνικού κατακερματισμού και της κρίσης, κι όχι δυνάμεις ξεπεράσματός τους.

Όσοι φοβούνται μήπως μια πιο θαρραλέα στάση μας φέρει «κόντρα στο ρεύμα» του παραδοσιακού χώρου μας, θα πρέπει να αναλογιστούν ότι σήμερα τεινόμε να είμαστε έξω από το ρεύμα της κοινωνίας μας, και ότι αυτό είναι χειρότερο. Όσοι φοβούνται ότι η εγκατάλειψη των φθαρμένων οραμάτων αποτελεί προσέγγιση σε έναν πραγματιστικό συντηρητικό ρεαλισμό, θα πρέπει να αναλογιστούν ότι τα φθαρμένα και ξεπερασμένα οράματα είναι ο καλύτερος σύμμαχος του συντηρητισμού. Η γραμμή της προγραμματικής ανανέωσης είναι η μόνη γνήσια επαναστατική, η μόνη που διεκδικεί βάσιμα να βγάλει την Αριστερά και την κοινωνία μας από το τέλμα.